

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 395/2022-18

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara a sudcov Jany Baricovej a Rastislava Kaššáka (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] zastúpeného advokátkou JUDr. Danicou Holováčovou, Čajakova 5, Košice, proti uzneseniu Krajského súdu v Prešove č. k. 2 NcC 3/2022-1126 z 5. mája 2022 takto

r o z h o d o l :

1. Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a** .
2. Návrhu na odklad vykonateľnosti **n e v y h o v u j e** .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 14. júna 2022 domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením krajského súdu označeným v záhlaví tohto uznesenia. Navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť krajskému súdu na ďalšie konanie a priznať mu náhradu trov vzniknutých v konaní pred ústavným súdom. Súčasne žiada, aby ústavný súd vyhovel jeho návrhu a odložil vykonateľnosť napadnutého uznesenia krajského súdu.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že Okresným súdom Prešov (ďalej len „okresný súd“) je pod sp. zn. 28 P 184/2020 vedené konanie o úpravu výkonu rodičovských práv a povinností k maloletým deťom, v ktorom sťažovateľ (otec maloletých detí) vzniesol proti konajúcej sudkyňi [REDAKOVANÉ] námietku zaujatosti.

3. Napadnutým uznesením krajský súd ako nadriadený súd podľa § 54 ods. 2 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“) zákonnú sudkyňu [REDAKOVANÉ] nevyhlásil z prejednávania a rozhodovania veci vedenej okresným súdom. S poukazom na obsah súdneho spisu a obsah vyjadrenia zákonnej sudkyne k uplatnenej námietke zaujatosti dospel k záveru, že v danom

prípade neexistuje v zmysle § 49 CSP žiaden objektívny dôvod zakladajúci pochybnosti o nezaujatosti konajúcej sudkyne.

II.

Argumentácia sťažovateľa

4. Sťažovateľ v podanej ústavnej sťažnosti opätovne uvádza dôvody, ktoré boli predmetom jeho uplatnenej námietky zaujatosti a namieta, že krajský súd pochybil, ak zákonnú sudkyňu [REDAKOVANÉ] nevyvlúčil z prejednávania a rozhodovania veci, keďže v danom prípade boli pre jej vylúčenie splnené viaceré zákonné predpoklady. Vyslovuje nesúhlas s postupom konajúcej sudkyne, ktorá odmietla viaceré jeho návrhy na vykonanie, resp. doplnenie dokazovania, čo vyvoláva viaceré objektívne pochybnosti o jej nezaujatosti. Napadnutým uznesením krajského súdu o nevyvlúčení zákonnej sudkyne tak došlo podľa názoru sťažovateľa k porušeniu jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj jeho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Krajskému súdu sťažovateľ vytýka taktiež nedostatočné odôvodnenie napadnutého uznesenia z dôvodu, že sa nezaoberal jeho argumentáciou týkajúcou sa postupu konajúcej sudkyne, ktorý odporuje ustanoveniam Civilného sporového poriadku.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

5. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietané porušenie základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a tiež jeho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením krajského súdu, ktorý nevyvlúčil zákonnú sudkyňu okresného súdu z prejednávania a rozhodovania veci.

III.1. K namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy napadnutým uznesením:

6. V kontexte predostretej sťažnostnej argumentácie ústavný súd v prvom rade poukazuje na zmysel a účel princípu subsidiarity vyvoditeľný z čl. 127 ods. 1 ústavy, ktorý spočíva v tom, že ochrana ústavnosti nie je a podľa svojej povahy ani nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý sa uplatní až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity ochrany ústavnosti ústavným súdom podľa zásad uvedených v § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde (obdobne III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05, II. ÚS 137/2019).

7. Konania vo veciach starostlivosti súdu o maloletých sú primárne upravené v Civilnom mimosporovom poriadku (ďalej aj „CMP“). V zmysle § 2 ods. 1 CMP na konania podľa tohto zákona sa použijú ustanovenia Civilného sporového poriadku, ak Civilný mimosporový poriadok neustanovuje inak. Základné právo na prerokovanie a rozhodnutie veci nestranným súdom podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je v Civilnom sporovom poriadku garantované prostredníctvom inštitútu vylúčenia sudcu z prejednávania a rozhodovania sporu pre jeho zaujatosť (§ 49 a nasl. CSP). Okolnosť, že o veci napriek tomu rozhodoval sudca, ktorý mal byť vzhľadom na jeho pomer

k sporu, stranám, ich zástupcom alebo osobám zúčastneným na konaní zakladajúcim dôvodnú pochybnosť o jeho nezaujatosti vylúčený, je pritom dôvodom na uplatnenie riadnych a mimoriadnych opravných prostriedkov podľa príslušných ustanovení Civilného sporového poriadku.

8. Konkrétne námietku porušenia práva na zákonného sudcu, resp. práva na nestranný súd je možné odôvodniť v odvolacom konaní uplatnením odvolacieho dôvodu podľa § 365 ods. 1 písm. c) CSP, podľa ktorého odvolanie možno odôvodniť tým, že rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd. Za splnenia zákonom ustanovených podmienok je možné rovnakú námietku uplatniť v dovolacom konaní podľa § 420 písm. e) CSP, podľa ktorého dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd.

9. Vzhľadom na uvedené ústavný súd konštatuje, že sťažovateľ má k dispozícii účinné právne prostriedky (riadne a mimoriadne opravné prostriedky) na dosiahnutie ochrany jeho v bode 1 označených práv vo vzťahu k námietkam uplatneným v ústavnej sťažnosti, o ktorých po ich prípadnom uplatnení budú nielen oprávnené, ale aj povinné rozhodnúť funkčne príslušné všeobecné súdy (pozri tiež IV. ÚS 5/2019, IV. ÚS 25/2022). Za týchto okolností považuje ústavný súd za neprípustné, aby v danej fáze konania vstupoval do jeho priebehu a nahrádzal tak právomoc všeobecných súdov, keďže sťažovateľ má k dispozícii riadny, prípadne mimoriadny opravný prostriedok, prostredníctvom ktorého môže uplatniť ochranu svojich označených práv a namietať (rovnako ako v ústavnej sťažnosti) nesprávne rozhodnutie o jeho uplatnenej námietke zaujatosti. Ústavný súd tak v tejto etape súdneho konania nie je oprávnený korigovať prípadné pochybenia procesného postupu všeobecného súdu v sťažovateľom nastolenej čiastkovej otázke (m. m. II. ÚS 209/2019).

10. Na základe uvedeného ústavný súd vyhodnotil ústavnú sťažnosť v tejto časti ako predčasnú, čo zakladá dôvod na jej odmietnutie pre neprípustnosť podľa § 56 ods. 2 písm. d) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov [(ďalej len „zákon o ústavnom súde“); bod 1 výroku tohto uznesenia)]. Ako už totiž bolo uvedené, z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že pred podaním ústavnej sťažnosti ústavnému súdu musí účastník konania vyčerpať všetky riadne i mimoriadne opravné prostriedky, resp. iné prostriedky nápravy, ktoré sú pre neho dostupné v konaní pred všeobecnými súdmi.

III.2. K namietanému porušeniu práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 od. 1 dohovoru napadnutý uznesením:

11. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú ústavnú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú ústavnú sťažnosť preto možno považovať takú, pri ktorej predbežnom prerokovaní ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia

označeného základného práva alebo slobody, ktorej reálnosť by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

12. Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) vyplýva, že konanie o námietke zaujatosti je nezávislé od konania, v ktorom bola námietka uplatnená, a týka sa predovšetkým procesných práv účastníka konania a netýka sa jeho civilných práv a záväzkov vrátane oprávnenosti trestného obvinenia proti nemu podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Aj keď konanie o námietke zaujatosti môže mať vplyv na konanie vo veci samej, ide o nedostatočné spojenie a vzdialené následky, aby mohol čl. 6 ods. 1 dohovoru vstúpiť do hry, a preto čl. 6 ods. 1 dohovoru je na takéto konanie neaplikovateľný (pozri Schreiber and Boetsch proti Francúzsku, sťažnosť č. 58751/00, rozhodnutie ESLP o prijateľnosti z 11. 12. 2003; Mianowicz proti Nemecku, sťažnosť č. 37111/04, 55440/07, 55443/07, rozhodnutie ESLP o prijateľnosti z 19. 5. 2009, oddiel 1a). Aj v prípade použiteľnosti čl. 6 ods. 1 dohovoru ako referenčnej normy by však bol záver rovnaký ako v bode 9 tohto odôvodnenia.

13. Ústavný súd preto pri predbežnom prerokovaní ústavnú sťažnosť sťažovateľa odmietol aj v tejto časti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

14. Napokon ústavný súd v závere poznamenáva, že ústavná sťažnosť obsahovala formálny nedostatok v podobe odkazu na ustanovenia v súčasnosti už zrušeného zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov, ktorý už takmer štyri roky nie je platným a účinným právnym predpisom upravujúcim konanie pred ústavným súdom (tým je počnúc 15. novembra 2018 zákon o ústavnom súde). Táto skutočnosť však sama osebe nemala vplyv na posúdenie toho, či bolo možné ústavnú sťažnosť prijať na ďalšie konanie, pretože rozhodujúce je, či samotný obsah ústavnej sťažnosti spĺňa náležitosti ustanovené zákonom o ústavnom súde. Každé podanie totiž ústavný súd posudzuje podľa jeho obsahu (§ 39 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

15. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku sa ústavný súd ďalšími požiadavkami sťažovateľa uvedenými v petite nezaoberal, keďže ich posudzovanie je viazané na vyslovenie porušenia označených práv a slobôd, k čomu v tomto prípade nedošlo. Z uvedeného dôvodu ústavný súd nemohol vyhovieť ani návrhu sťažovateľa na odklad vykonateľnosti napadnutého uznesenia krajského súdu, keďže zo systematického výkladu právnej úpravy tohto inštitútu vyplýva (§ 131 ods. 1 zákona o ústavnom súde, pozn.), že pozitívne rozhodnutie o takomto návrhu prichádza do úvahy vtedy, ak ústavný súd prijme ústavnú sťažnosť na ďalšie konanie. Z uvedeného dôvodu tomuto návrhu sťažovateľa ústavný súd nevyhovел (bod 2 výroku tohto uznesenia).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. júna 2022

Miloš Maďar
predseda senátu